

Kartverket
Berit Sandnes

Deres ref.
17/56106-50

Vår ref.
20/548-4/LLH

Dato
02.02.2021

Indre Fosen kommune – navnesak 2020/441 – Krinsvatnet/Kringsvatnet mfl. – tilråding

I forbindelse med adresseringsarbeidet har Kartverket, etter ønske fra Språkrådet, reist navnesak på noen naturnavn i Indre Fosen kommune for å få avklart navnebruk og skrivemåte. Kommunen har gjennomført høringsrunde, og har sendt de innkomne høringsuttalelsene til Språkrådet. Kommunen har også lagt ved kopi av noen dokumenter som kan være relevante i saken.

Krinsvatnet/Kringsvatnet, Krinsliheia/Kringsliheia, Krinsfossen, Krinslia, Krinsluna/Lona

Eivind Myklebust ønsker navnet *Krinsvatnet* siden det er det opprinnelige navnet på stedet. Laila B. Øvergård mener det bør hete *Krinsvatnet*. Robert Bjørkvik skriver «Mener følgende navn bør videreføres, og er de navnene som er brukt av oss (familien) i all min levetid (har aldri hørt de andre navnene bli brukt): Krinsvatnet - vatn Krinsliheia - høyde Krinsfossen - foss Krinslia - li Krinsluna – Lona høl» Kari Rødsjøsæter skriver at hun alltid har brukt navnet *Krinsvatnet*, og at hun ikke kan huske å ha hørt *Krings-* bli brukt. Stjørna Heimbygdslag ønsker skrivemåten *Krinsvatnet*. Johan Rein i den lokale navnekomiteen mener at *Krinsvatnet* er det beste alternativet, og skriver at vanlig uttale i dag er Krinsvatnet.

Utgangspunktet kan her være to liknende ord *kring* og *krins* 'rund(ing)'. Ingen av ordene synes å være veldig vanlige på Fosen. Det er derimot adjektivet *kring* 'rask'. Det er uansett ikke opplagt hvordan noen av disse har gitt navn til *Krinsvatnet* eller de andre navnene. Kanskje kan utgangspunktet være *Krinselva* renner fort, der den faller over 30 meter på et kort stykke? Dette forblir uklart.

Det som er klart, er at uttale med /g/ er ukjent i dag. En eldre /g/ kan ha falt bort mellom vokaler i sammensetninga, men det blir i tilfelle hypotetisk, og opphavet kan godt være *krins*. På grunnlag av den lokale uttalen tilrår vi dermed **Krins-** i alle disse navnene.

I de sammensatte navnene gir skrivemåten seg selv og blir som før. I *Krinslona* må utgangspunktet være *lon* 'høl', og vi er ikke kjent med noen lokal dialektform som er god nok grunn til å fravike rettskrivingsformen her.

Vi tilrår dermed **Krinsvatnet, Krinsliheia, Krinsfossen, Krinslia og Krinslona**.

Frengsvatnet/Freng(s)setervatnet

Stjørna Heimbygds lag skriver «Frengsvatnet brukes av folk fra Hasselvikområdet mens Frengsetervatnet brukes av folke [sic] fra Frengen. Kanskje har alder betydning?». Johan Rein skriver at det er stor enighet om at *Frengsvatnet* er mest brukt og best. Didrik Frengen (grunneier) skriver «Bruker Frengsvatnet lokalt og i daglig tale (trøndersk uttrykk), men bruker også Frengssetervannet når jeg snakker med andre mennesker om hvor de skal gå (mennesker som ikke har tilknytning til området)».

Opplysningene vi har fått inn, tyder på at begge navnene er i bruk, men at *Frengsvatnet* er mest brukt og bør prioriteres på kart. Men også *Frengssetervatnet* er tydeligvis kjent og bør registreres. Det må da skrives med to *s*-er, den første en binde-*s* (jf. *Freng-s-vatnet*) og den andre i *seter*.

Vi tilrår dermed skrivemåten **Frengsvatnet**, mens *Frengssetervatnet* også kan registreres.

Møssmørvatnet/Møssmørtjønna

Ole Anders Brandhaug skriver «Møssmørtjønna er det navnet som brukes lokalt, har aldri hørt "Møssmørvatne" blitt brukt lokalt. Møssmørtjønna blir også nevnt i gamle gårdspapirer». Marna Waterloo skriver «Jeg hørte aldri noe annet navn på tjønna enn Møssmørtjønna. Møssmørvatnet er helt ukjent for oss som er vokst opp med tilknytning til dette området». Knut Sollie (hytteeier i området) skriver «Har for egen del aldri hørt at Skaugdalinger eller Stjørnveringer har sagt, eller hatt noe annet navn enn Møssmørtjønna». Han har også lagt ved utdrag fra en hyttebok fra 1994 der Peter Kimo (født 1913) bruker navnet *Møssmørtjønna*. Stjørna Heimbygds lag skriver at det er *Møssmørtjønna* som brukes. Johan Rein skriver at *Møssmørtjønna* er vanlig uttale.

Her kan det se ut som *Møssmørvatnet* er en skriftlig konstruksjon, i alle fall later det til å være ukjent i høringsuttalelsene. Forleddet er egentlig *myse* 'melka etter at ostestoffet er utskilt', og normert skrivemåte er «myssmør», men «møssmør» fins i mange navn og «Utfyllande reglar om skrivemåten av norske stadnamn» (<https://www.sprakradet.no/Sprakarbeid/Stedsnavn/utfyllande-reglar-om-skrivematen-av-norske-stadnamn/>) åpner generelt for mer lokale former i forledd i sammensetninger.

Vi tilrår derfor skrivemåten **Møssmørtjønna**.

Lakrilla/Lakrilan og Lakrilltjønna

Stjørna Heimbygdslag skriver «Her brukes Lakrillan (med dobbel l) om området og Lakrilltjønna (entall) og Lakrilltjønna (flertall)». Johan Rein skriver at han er enig med grunneieren som går for *Lakrillan*. Kommunen har lagt ved en disposisjonsplan for hytteområde der navnet *Lakrillan* er brukt.

Vi har ingen gode forslag til tolking, og da må vi følge uttalen. Det ser ut til å være enighet om at skrivemåten «Lakrillan» i bestemt form gjengir uttalen best.

De to tjernene omtales tydeligvis samlet i flertall. *Tjern/tjörn* har mange steder hatt *-a(n)*-ending i flertall, som et unntak fra hovedregelen for såkalte sterke hunkjønnsord i dialektene, nemlig flertall på *-e(n)*. Det er ikke ukjent at disse unntaksordene (som *myr*, *elv* og altså noen steder *tjörn*) har fått overgang til flertallsmønsteret *-e(n)*. I Målføresynopsisen har Rissa oppgitt flertall *Jøn9n9an*, mens hele resten av Fosen, inkludert Stjørna, har endinga *-en* (med noe variasjon i den siste vokalen, men altså ikke *a*). Heimbygdslaget oppgir formen *-en*, og det får vi også bekreftet av andre rissværingar, så denne formen er tydeligvis den vanlige nå, også i Rissa. Dette svarer til *-ene* i skriftspråkene, men det er god tradisjon for å droppe den siste vokalen i stedsnavn i samsvar med uttale (jf. også «Utfyllande reglar om skrivemåten av norske stadnamn» punkt 4.3). Det er altså variasjon innenfor dagens kommune, som kan forklare andre navn med *-tjønna* i området, men ut fra de uttaleopplysningene vi har, virker det klart at *tjønna* er mest tilrådelig.

Vi tilrår derfor skrivemåtene **Lakrillan** (området) og **Lakrilltjønna**.

Fremmertjønna/Sørtjønna

Gunnfrid Kimo Hansen skriver «Har aldri hørt navnet Sørtjønna bli brukt. Har alltid hørt og brukt navnet Fræmmertjønna». Terje Rian skriver «Mine foreldre, besteforeldre og slektninger som alle er i fra området har alltid benyttet navnet Fræmmertjønna». David Hansen skriver «Har aldri hørt noe annet navn, så har alltid brukt navnet Fræmmertjønna». Svanhild Sveaas Skrødal skriver «Vi har hatt hytte ved Fremmertjønna siden først på 1960- tallet og jeg har aldri hørt annet navn enn Fremmertjønna og håper det navnet videreføres. Sørtjønna er helt fremmed for meg». Svein Harald Hulvand skriver: «Jeg er vokst opp med at navnet Fremmertjønna ble brukt på den sørlige av Haugtjønna». Torgeir Jakobsen ønsker at navnet blir Fremmertjønna. Jan Fr. Sagdahl skriver «Vi bruker oftest Fremmertjønna og vil foretrekke at den blir hetende det». Joachim Kimo Brovold skriver «Jeg har hytte ved Fremmertjønna/Sørtjønna og kaller vannet for førstnevnte (uttaler det imidlertid "Frammertjønna")». Rita Vestfjell skriver «Jeg som hytteeier kaller den for Fremmertjønna, fordi det var det navnet jeg lærte av grunneieren (John Haugen, født ca 1922) Har også hørt to andre av de eldre bruke dette navnet. Sør-tjønna har jeg bare sett på kart. Stemmer derfor Fremmertjønna». Thormod Haugen skriver «Helt siden jeg var barn har tjønna blitt kalt for Fremmertjønna. Min kommentar blir da at det er det mest naturlige navnet». Stjørna Heimbygdslag skriver at *Fremmertjønna* brukes her. Johan Rein skriver «Her er jeg mer i tvil. Forstått det slik at begge navna er i bruk. Men i og med at vi har flere Sørvatn i kommunen vår, holder jeg en knapp på Fremmertjønna. Det er det som ligger nærmest bebyggelsen i

Skaugdalen av vatna/tjønne i Haugsdalen». Kommunen har lagt ved to skylddelingsforretninger hvor navnet *Fremmertjønna* er brukt.

Bortsett fra den siste høringsuttalelsen ovenfor later ikke folk til å kjenne navnet *Sørtjønna*. *Fremmertjønna* er rimelig nok, som den fremste (nærmest bebyggelsen) av de to tjernene som har navnet *Haugstjønnan* på kartet. Adjektivformen *fremre* har i tradisjonell trøndersk uttalen *fremmer*, og i faste sammensetninger (der stedsnavnet uttales som ett ord) er denne skrivemåten enerådende.

Vi tilrår derfor skrivemåten **Fremmertjønna**.

Vennlig hilsen

Ivar Berg
navnekonsulent

Daniel Gusfre Ims
seksjonssjef

Line Lysaker Heinesen
rådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrifter.

Mottakere:

Kartverket

Kopi til:

Ivar Berg